

Η περίοδος της εικοσαετούς αναρχίας και η δυναστεία των Ισαύρων (Μανώλης Καρακώστας, MSc Διοίκησης Επιχειρήσεων, Επαγγελματίας Υγείας - Ερευνητής)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=166715>]

Η ιστορική περίοδος με την οποία θα ασχοληθούμε στο παρόν κεφάλαιο, αφορά την εποχή του 8ου αι., πιο συγκεκριμένα τα χρόνια από το 695 έως το 802. Τα έτη από το 695 μέχρι το 717 ονομάζονται περίοδος «εικοσαετούς αναρχίας», διότι η κατάσταση ήταν έκρυθμη χωρίς σταθερή διακυβέρνηση, αφού ο θρόνος άλλαζε συνεχώς χέρια, τις περισσότερες φορές με βίαιο τρόπο. Στην περίοδο αυτήν βασίλευσαν οι Λεόντιος (695 - 698), Τιβέριος Γ΄ Αψίμαρος (698 - 705), Ιουστινιανός Β΄ (685 - 695 και δεύτερη βασιλεία 705 - 711), Φιλιππικός Βαρδάνης (711 - 713), Αρτέμιος Αναστάσιος Β΄ (713 - 715) και Θεοδόσιος Γ΄ (715 - 717). Τέλος σε αυτήν την περίοδο έδωσε η βασιλεία του Λέοντος Γ΄ Ισαύρου (717 - 741), το 717, ο οποίος δημιούργησε την δική του δυναστεία, η οποία αποτελούταν επίσης από τους Κωνσταντίνο Ε΄ Κοπρώνυμο (741 - 775), Λέοντα Δ΄ (775 - 780), Κωνσταντίνο ΣΤ΄ (780 - 797) και Ειρήνη Αθηναία (797 - 802). Στο σημείο αυτό, δεν θα ασχοληθούμε με την καταγωγή του Ιουστινιανού Β΄, διότι είναι μέλος της Δυναστείας του Ηρακλείου, η οποία θα διερευνηθεί στο επόμενο κεφάλαιο.

Λέων Γ΄ ο Ίσαυρος

Ξεκινάμε με τον πρώτο χρονικά Αυτοκράτορα, τον Λεόντιο, ο οποίος γεννήθηκε στην Ισαυρία,[178] και από μικρός μπήκε στον στρατό, ανέβηκε στα αξιώματα και έγινε στρατηγός του Ανατολικού θέματος και αργότερα του Ελλαδικού.[178, 179, 180] Ο επόμενος Αυτοκράτορας είναι ο Αψίμαρος, ο οποίος μετονομάστηκε σε Τιβέριο Γ΄, όταν έλαβε την εξουσία. Ο Τιβέριος Γ΄ ήταν γερμανικής καταγωγής, συγκεκριμένα Γότθος,[181] ο οποίος άνηκε στους Γοτθογραικούς που είχαν εγκατασταθεί στο θέμα των Κιβυραιωτών, του οποίου διετέλεσε δρουγγάριος (στρατιωτικό αξίωμα).[182, 183] Αφού μεσολάβησε η βασιλεία του Ιουστινιανού Β΄, ανέβηκε στον θρόνο ο Βαρδάνης, ο μετονομασθείς κατά το ελληνικότερο Φιλιππικός,[184] που ήταν αρμενικής καταγωγής,[184] γιος του Αρμενίου πατρικίου Νικηφόρου, από την αρμενική αποικία της Περγάμου.[185, 186, 187] Έχει υπάρξει η άποψη πως ο Φιλιππικός ήταν απόγονος του Βαρδάνη Γ΄ Μαμικονιάν,[188] μέλος ευγενούς αρμενικής οικογένειας, αν και κάτι τέτοιο δεν έχει αποδειχθεί.[189] Αξιοσημείωτο είναι πως ο Φιλιππικός έλαβε την εξουσία με την βοήθεια του μονοφυσιτικού κόμματος,[190] ο οποίος ήταν υποστηρικτής της αίρεσης αυτής, όπως και γενικότερα οι Αρμένιοι, γεγονός που δείχνει και την εθνική του συνείδηση, η οποία ήταν αρμενική όπως παρατηρεί ο Ostrogorsky.[191] Μάλιστα ο Παπαρρηγόπουλος σημειώνει πως είχε σκεφτεί την κατάργηση των εικόνων πριν τον Λέοντα Γ΄, και μάλιστα είχε εξεδώσει νόμο εναντίον τους. Η μη

προσκύνηση των εικόνων είναι συνήθεια μεταξύ άλλων και των Αρμενίων, κατά των Νικήτα Χωνιάτη,[192] αλλά και γενικότερα των ανατολικών λαών.[193, 194]

Εκείνος που τον διαδέχτηκε στον θρόνο ήταν ο «γραμματεύς εξ απορρήτων» του, δηλαδή ο ιδιαίτερος γραμματέας του, Αρτέμιος,[195, 196, 197] ο οποίος έλαβε το όνομα Αναστάσιος Β' μετά την άνοδό του στον θρόνο, την Πεντηκοστή του 713, πιθανώς σε ένδειξη του πολιτικού και προτύπου, Αυτοκράτορος Αναστασίου Α' (491 - 518).[197, 198] Γι' αυτόν δεν έχουμε πολλά στοιχεία, ούτε κάτι συγκεκριμένο για την καταγωγή του, αλλά μάλλον ήταν ελληνικής καταγωγής, όπως φαίνεται και από το όνομά του, συνυπολογίζοντας πως έλαβε την εξουσία σύμφωνα με την επιθυμία του ευγενέστερου μέρους των Ελλήνων.[198] Ο τελευταίος Αυτοκράτορας της περιόδου της «εικοσαετούς αναρχίας» είναι ο Θεοδόσιος Γ', ο οποίος έλαβε την διακυβέρνηση χωρίς την θέλησή του, αφού οι στρατιώτες του Οψικίου που βρίσκονταν στην Ρόδο επαναστάτησαν κατά του Αναστασίου και ανέδειξαν τον Θεοδόσιο Αυτοκράτορα στο Αδραμύττιο τον Μάιο του 715.[199] Κατά πάσα πιθανότητα αυτή η πόλη ήταν και ο τόπος καταγωγής του Θεοδοσίου, αν και υπάρχει και η άποψη πως καταγόταν από την κυρίως Ελλάδα, εξ ου και το προσωνύμιο Κατωτικός.[200] Υπάρχει η πεποίθηση από ορισμένους μελετητές ότι ο Θεοδόσιος είναι το ίδιο πρόσωπο με τον Θεοδόσιο, τον γιο του Αψίμαρου, κι αυτό γιατί ο Αυτοκράτορας Θεοδόσιος, αφού έφυγε από τον θρόνο έγινε ιερέας, κι ο γιος του Αψίμαρου ήταν Επίσκοπος. Αυτή η πεποίθηση γεννήθηκε από το πρώτο γράμμα του πάπα Γρηγόριου Β' στον Λέοντα Γ', που ταυτίζει τα δύο πρόσωπα. Όσοι υποστηρίζουν αυτήν την άποψη, ισχυρίζονται πως δεν επιλέχθηκε ασκόπως ο Θεοδόσιος Γ' για Αυτοκράτορας, αλλά επειδή ήταν γιος πρώην βασιλέως, αν και οι ιστορικοί Θεοφάνης και Νικηφόρος, δεν αναφέρουν κάτι σχετικό με το θέμα, αλλά διατείνονται ότι η επιλογή του έγινε τυχαία.[201]

(συνεχίζεται)

Βιβλιογραφία

- 178. R.S. Moore (1999), «Leontius (695-698 A.D.)», De Imperatoribus Romanis, <http://www.roman-emperors.org/leonti2.htm>**
- 179. A. Kazhdan (1991), The Oxford Dictionary of Byzantium, σελ. 1212, Oxford University Press**
- 180. Αγίου Θεοφάνους Ομολογητού, Χρονογραφία, σελ. 175**
- 181. A. Canduci (2010), Triumph & Tragedy: The Rise and Fall of Rome's Immortal Emperors, σελ. 200, Pier 9**
- 182. R.S. Moore (1999), «Tiberius III (II) (698-705 A.D.)», De**

- Imperatoribus Romanis, <http://www.roman-emperors.org/TiberII.htm>**
- 183. R.J. Lilie (2003), Byzanz. Das zweite Rom, σελ. 138, Siedler, Berlin**
- 184. Ηλίας Λάσκαρης (1995), Βυζαντινοί Αυτοκράτορες, τόμος Α', σελ. 110, έκδοση Ελεύθερος Τύπος, Αθήνα**
- 185. P. Charanis (1959) «Ethnic Changes in the Byzantine Empire in the Seventh Century», *Dumbarton Oaks Papers, Dumbarton Oaks*, 13: 23-44,**
- 186. Eleonora Kountoura-Galaki (1983), «Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Βαρδάνη Τούρκου», σελ. 203-204, *Byzantine Symmeikta*, no 5**
- 187. Αγίου Θεοφάνους Ομολογητού, Χρονογραφία, σελ. 177**
- 188. Ch. Settiani (2006), *Continuité des élites à Byzance durant les siècles obscurs. Les princes caucasiens et l'Empire du VIe au IXe siècle*, σελ. 231-236, Paris, de Boccard, 634 p.**
- 189. A. Kazhdan (1991), σελ. 1279**
- 190. <http://www.ime.gr/chronos/09/gr/p/610/main/p4d.html>**
- 191. G. Ostrogorsky (1969), *History of the Byzantine State*, σελ. 122**
- 192. Κ. Παπαρρηγόπουλος (1860-1876), *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, βιβλίο δέκατο, σελ. 90-91, εκδόσεις Κάκτος, 1992**
- 193. A.A. Vasiliev (1954), *Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας 324-1453*, σελ. 317-318, Α' έκδοση 1925, μετάφραση Δημοσθένης Σαβράμης, εκδόσεις Μπεργάδη**
- 194. Ηλίας Λάσκαρης (1995), σελ. 121**
- 195. B. Neil (2000), «Anastasius II (A.D. 713-715)», *De Imperatoribus Romanis*, <http://www.roman-emperors.org/anastasii.htm>**
- 196. G.M. Sumner (1976), *Philippicus, Anastasius II and Theodosius III*, σελ. 289, University College, University of Toronto**
- 197. Ηλίας Λάσκαρης (1995), σελ. 112, 182**
- 198. *The Biographical Dictionary of the Society for the Diffusion of Useful Knowledge, Vol II, Part II*, σελ. 540, Longman, Brown, Green and Longmans, London, 1843**
- 199. B. Neil (2000), «Theodosius III (715-717)», *De Imperatoribus Romanis*, <http://www.roman-emperors.org/theodiii.htm>**
- 200. Ηλίας Λάσκαρης (1995), σελ. 114**
- 201. G.M. Sumner (1976), σελ. 291-292**